NL: De impact van de COVID-19 pandemie op het gebruik van psychoactieve stoffen. ENG: The impact of the COVID-19 pandemic on the use of psychoactive substances.

Haio: VLEESHOUWERS Eric , KUL
Promotor: VAES Bert , KUL
Praktijkopleider: DE BECKER Nicole , DIERICKX Daan , FLAMAING Johan , LEBON Valérie , PEETERMANS Willy

Context: Rampen en kritische events werden in verband gebracht met verschillende gevolgen voor de mentale gezondheid. Onderzoek suggereerde dat deze kritische events mogelijks geassocieerd kunnen zijn met een toename in psychoactief medicatie gebruik. Huidige gegevens uit de literatuur zijn echter beperkt en contradictorisch. Tijdens de COVID-19 pandemie werd er een hoge graad van mentale gezondheidsproblemen geobserveerd.

Onderzoeksvraag: In deze studie hebben we aldus de correlatie tussen het gebruik van psychoactieve middelen en de COVID-19 pandemie trachten te onderzoeken. Hiervoor hebben we een literatuurstudie en een retrospectieve cohortstudie uitgevoerd.

Methode: Literatuuronderzoek: De MEDLINE databank werd gescreend voor relevante artikels middels een strikt zoekalgoritme. Hoofdcomponenten betroffen “COVID-19 pandemic”, “psychotropic drug use”. Daarnaast hebben we kritische events, zoals “disasters”, “terrorism”, “war” and “economic recession” gebruikt als controle. Artikels werden systematisch geselecteerd op basis van inclusie/exclusie criteria. De data werden verwerkt middels een gestandaardiseerde extractietabel. Retrospectieve cohortstudie: De Intego databank, een Vlaams huisartsenregistratienetwerk, werd gebruikt voor onze cohortstudie van 01-02-2018 tot 31-01-2022. De studiepopulatie bestond uit alle patiënten van 18 jaar en ouder en fluctueerde jaarlijks tussen 15297 en 183851 patiënten. Voorschriften van psychoactieve medicatie werden gemeten en onderverdeeld in antidepressiva (AD), antipsychotica (AP), benzodiazepines (BZP) en Z-drugs. Vervolgens hebben we absolute aantallen en ratio’s van voorschriften berekend, rekening houdende met demografische factoren, i.e. leeftijd en geslacht. Om onze bevindingen te vergelijken werd de tijdsperiode onderverdeeld in twee termijnen van twee jaar. De data werden gevisualiseerd middels een lineair model, om tijds- en geslachtsverschillen te evalueren. Leeftijdsverschillen werden weergegeven in een staafdiagram.

Resultaten: Literatuurstudie: De geselecteerde artikels toonden een hoge mate van heterogeniteit in hun methodologie en resultaten, zowel voor kritische events als voor de COVID-19 pandemie. Retrospectieve cohortstudie: Er werd een stijging in absolute aantallen van de voorschriften geobserveerd sinds het begin van de COVID-19 pandemie (AD +14.36% V, +16.73% M; AP: +16.45% V, +23.63% M; BZP: +10.63% V, +9.24% M; Z-drugs: +16.79% V, +15.48% M), maar niet in de ratio’s. De ratio’s van voorschriften in de vrouwelijke studiepopulatie waren twee keer zo hoog voor antidepressiva en Z-drugs, 1.75 keer zo hoog voor benzodiazepines en discreet verhoogd voor antipsychotica in vergelijking met mannen. Deze bevindingen werden ook voor de COVID-19 pandemie geobserveerd. Leeftijdsgroepen van 58 jaar en ouder toonden de grootste stijging in absolute aantallen van de voorschriften voor beide geslachten en alle medicatietypes, behalve bij antipsychotica in de mannelijke populatie.

Conclusie: In deze retrospectieve cohortstudie zagen we sinds het begin van de COVID-19-pandemie een toename van het absolute aantal voorschriften voor de onderzochte psychofarmaca. Er werden geen significante verschillen ontdekt in de ratio’s van voorschriften.

Verschillen tussen geslachtscategorieën bleven stabiel tijdens onze volledige onderzoeksperiode met over het algemeen hogere ratio’s van voorschriften bij vrouwelijke patiënten. Patiënten van 58 jaar en ouder vertoonden de grootste toename in absolute voorschriften.